

MUNDARIJA

1. Kirish	4
2. Yakuniy davlat attestatsiyasi o'tkaziladigan fanlar dasturining mazmuni. "Iqtisodiyot" yo'nalishi fanlarining mazmuni.....	4
3. Yakuniy davlat attestatsiyasini o'tkazish tartibi	5
4. Moliya asoslari, soliq va soliqa tortish, raqamli iqtisodiyot, strategik boshqaruv fanlaridan o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovini baholash mezonlari.....	6
5. Moliya asoslari, soliq va soliqa tortish, raqamli iqtisodiyot, strategik boshqaruv fanlaridan o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi bo'yicha savollar to'plami.....	8
6. Moliya asoslari, soliq va soliqa tortish, raqamli iqtisodiyot, strategik boshqaruv fanlaridan o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi uchun foydalanishga tavsiya etiladigan adabiyotlar va manbalar.....	25

Ushbu dastur **Navoiy innovatsiyalar universiteti** Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) bakalavriyat ta'lim yo'nalishi bitiruvchi kurs talabalari uchun yo'nalish fanlaridan Yakuniy davlat attestatsiyasini tashkil etish va o'tkazish uchun tuzilgan bo'lib, universitet Kengashining " " 2026 yil -sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Navoiy innovatsiyalar universiteti O'quv-uslubiy kengashida muhokama qilingan va " " 2026 yil -sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan. O'quv ishlari va ilmiy-innovatsiyalar bo'yicha prorektor Sh.J. Xudoyorov

"Iqtisodiyot va axborot texnologiyalari" kafedrasida muhokama qilingan va " " " 2026 yil -sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

"Iqtisodiyot va axborot texnologiyalari" kafedrasining mudiri H.N. Baqoyev

Asos: - O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2009 yil 5 iyunda 1963-son bilan ro'yxatga olingan "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risida Nizom";

- O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2018 yil 26 sentabrda 3069-son bilan ro'yxatga olingan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizom";

- O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018 yil 7 noyabrda 26-2018-sonli buyrug'i.

Tuzuvchi:

"Iqtisodiyot va axborot texnologiyalari" kafedrasining dotsenti H.N. Baqoyev

Taqrizchilar:

Ichki taqrizchi: "Iqtisodiyot va axborot texnologiyalari" kafedrasining dotsenti N.A. Mamadallyeva

Tashqi taqrizchi: Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti "Iqtisodiyot va menajment" kafedrasining dotsenti B.M. Rajabov

2. Yakuniy davlat attestatsiyasini o'tkazish tartibi

Kirish

Yakuniy davlat attestatsiyasining maqsadi talabalarining asosiy kasbiy ta'lim dasturini o'zlashtirish natijalarining davlat ta'lim standartining tegishli talablariga muvofiqligini aniqlashdir.

Mazkur dastur bakalavriat: 60310100 – "Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)" ta'lim yo'nalishi bitiruvchi talabalari uchun mo'ljallangan. Iqtisodiyot nazariyasi, mikroiqtisodiyot, makroiqtisodiyot, buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit kabi fanlarni jamlagan holda iqtisodiy bilimlarning nazariy asoslarini, iqtisodiyotning asosiy tushunchalari va toifalarini, iqtisodiy qonuniyatlari va tamoyillarini o'rgatish, hamda amaliyotda ularni qo'llay olish xususiyatini aniqlashdan iborat.

UMUMIY QOIDALAR

1. Yakuniy davlat attestatsiyasi o'tkaziladigan fanlar dasturining mazmuni.

Iqtisodiyot yo'nalishi fanlarining mazmuni.

Iqtisodiyot yo'nalishi fanlari iqtisodiyot tushunchalarini, uning qonun-qoidalarini, tejamli xo'jalik yuritish sirlarini, turli kishilar va xo'jaliklarning bir-birlari bilan manfaatli iqtisodiy aloqada bo'lib, umumli mehnat qilish yo'llarini va shakllarini o'rgatadi.

Iqtisodiyot yo'nalishi fanlarining asosiy vazifalariga quyidagilar kiradi.

- iqtisodiy atamalar, tushunchalar va nazariyalar haqida bilim va tushunchalarni o'rgatish;
- iqtisodiy ma'lumotlarni qayta ishlash jarayonida asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlardan foydalanishga o'rgatish;
- iqtisodiy tahlil qila olishni o'rgatish;
- iqtisodiy g'oyalarni yozma ravishda mantiqiy va to'g'ri tasvirlashni o'rgatish;
- iqtisodiy tadqiqot olib borishda iqtisodiy kontsepsiyalarni qo'llay olishni o'rgatish.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi Navoiy innovatsiyalar universiteti Kengashining _____ yil _____ dagi № _____-sonli qaroriga muvofiq yozma ravishda o'tkaziladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi universitet o'quv jarayoni grafigiga mos sanalarda tashkil etilib, talabalarga aniq vaqti kamida 30 kun oldin e'lon qilinadi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi tayyorgarlik va maslahatlar registrator ofisi tomonidan tasdiqlangan jadval asosida tashkil etilib, kafedra tomonidan birkirilgan professor-o'qituvchilar jadvallari tomonidan olib boriladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasiga 60310100- "Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)" bakalavr ta'lim yo'nalishi o'quv reja va fan dasturlarini to'liq tugatgan va o'quv rejasida nazarda tutilgan barcha sinovlardan muvaffaqiyatli o'tgan talabalar qo'yiladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi yozma shaklda o'tkazish "Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)" bakalavr ta'lim yo'nalishi o'quv rejasining majburiy fanlar blokidagi bir necha fanlardan iborat bo'lib, bitiruvchi talaba 2 ta alohida fanlararo sinov topshiradi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi o'tkaziladigan o'quv rejaning majburiy fanlar blokidagi umumkasbiy va mutaxassislik fanlar nomi:

1. Moliya asoslari, soliq va soliqqa tortish, raqamli iqtisodiyot, strategik boshqaruv.

Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyasi bitiruvchilarning yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari natijalari asosida ularga ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavr darajasi berish haqida qaror qabul qiladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovini baholash ushbu dasturning "Baholash mezonlari" bo'limidagi talabalar asosida amalga oshiriladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi yakuniy davlat attestatsiya komissiyasining majlis bayoni rasmiylashtirilgandan so'ng shu kunning o'zida e'lon qilinadi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovidan o'ta olmagan shaxs o'qish muddati tugagandan so'ng, arizasiga muvofiq yakuniy davlat attestatsiyasi sinovini keying 3 yil davomida qayta topshirish huquqiga ega.

Yakuniy davlat attestatsiya sinovlarida olgan bahosiga e'tiroz bildirgan bitiruvchilarning arizalarini ko'rib chiqish uchun universitet rektorining buyrug'i bilan appelyatsiya komissiyasi tuziladi.

Yakuniy davlat attestatsiya jarayonida qo'yilgan bahodan norozi bo'lgan bitiruvchilar baho e'lon qilingan kundan e'tiboran uch kun muddat ichida appelyatsiya komissiyasiga murojaat qilish huquqiga egalar.

Moliya asoslari, soliq va soliqla tortish, raqamli iqtisodiyot, strategik boshqaruv fanlaridan yakuniy davlat attestatsiya sinovini baholash mezozi

Talabalar bilimni baholashda fanlar mazmuniga qo'yiladigan talablar bilan bir qatorda, talaba tayyorgarligining "iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)" ta'lim yo'nalishi malaka talablaridagi bitiruvchiga nisbatan nazarda tutilgan umumiy malaka talablarga ham javob bera olish darajasi aniqlanadi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovini yozma shaklda o'tkazilib, har bir sinovda bitiruvchi talabalarga alohida imtihon biletleri tarqatiladi. Imtihon biletleri ushbu dasturning "Yakuniy davlat attestatsiyasi o'tkaziladigan fanlar bo'yicha savollar to'plami" bo'limidagi savollardan 5 ta savoldan iborat etib tuziladi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovini baholashda har bir savol alohida 20 ballik tizimda baholanib, umumiy baho 100 ballik tizimda har bir savoldan olingan baholarni yig'indisi tarzida butun songa yaxlitlab qo'yiladi.

Talabani yakuniy davlat attestatsiyasi sinovidagi bilim darajasini baholashda quyidagi jadvalda keltirilgan mezonlarga amal qilinadi:

Bilim darajasi	
Baho	2
1	Agar talaba imtihon biletida berilgan savollarga mantiqiy, izchil javob yozsa va qo'shimcha tushuntirishlar talab etilmasa, "a lo"
5 (a'lo)	bahosi qo'yiladi. Mantiqiy xulosalar chiqaradi. Adabiy fikrini ifodalash me'yorlariga amal qiladi. Talabaning javobi batafsil, ishonchli, aniq ifodalangan. Talaba dastur materialini har tomonlama tizimli va chuqur bilishini namoyish etadi; kontseptual apparatga egallik qiladi; savolda ko'rsatilgan muammoni hal qilishda turli yondashuvlarni tahlil qilish va taqqoslash qobiliyatini namoyish etadi; nazariy fikrlarni amaliyotdan misollar bilan tasdiqlaydi.
Kredit-modul tizimi bo'yicha	Talaba savollarga tizimli, izchil va ishonchli javob yozsa, "yaxshi"
90-100	bahosi qo'yiladi. Materialni tahlil qilish qobiliyatini namoyish etadi, lekin uning barcha xulosalari asosli va dalillarga asoslangan emas. Adabiy fikrini ifodalash me'yorlariga amal qiladi. Talaba dastur materialini bo'yicha mustahkam bilimni kashf etadi; hodisalar va jarayonlar o'rtasidagi asosiy qonuniyliklar va munosabatlarni bilish, nazariya bilimlarini kasbiy xarakterdagi muammolarni hal qilishda qo'llashga qodir, ammo javobda individual xatolar va noaniqliklarga yo'l qo'yadi.
4 (yaxshi)	
Kredit-modul tizimi bo'yicha	
70-89,9	

3 (qoniqarli)	"Qoniqarli" baho, agar talaba javob yozganda, asosan, kasb bo'yicha kelgusi ish uchun zarur bo'lgan hajmda dasturiy materialni bilisa, qo'yiladi. Shu bilan birga, u savollarga javob yozishda xato qiladi. U tomonidan berilgan ibora yetarlicha aniq emas, javoblarda noaniqliklarga yo'l qo'yiladi. Masala yuzasidan yuzaki bilimni namoyon etadi, xulosa chiqarishda qiynaladi, lekin ko'rilayotgan masalalar bo'yicha asosiy to'fialarning mohiyatini talaba tushunganligi ko'rinib turibdi. Adabiy fikrini ifodalash normalarining buzilishi amalda kuzatilmaydi.
Kredit-modul tizimi bo'yicha	Agar javob berishda asosiy dastur materialini bilishda sezilarli kamchiliklar aniqlansa, talabaga "qoniqarsiz" baho qo'yiladi;
60-69,9	imtihon bileti savollariga javob yozishda fundamental xatolarga yo'l qo'yadi. Materiallar nomuvofiq berilgan, bilimlar tizimining mavjudligini ko'rsatmaydi. Adabiy fikrini ifodalash me'yorlarini sezilarli darajada buzgan.
2 (qoniqarsiz)	
Kredit-modul tizimi bo'yicha	
0-59,9	

3. Moliya asoslari, soliq va soliqlar tortish, raqamli iqtisodiyot, strategik boshqaruv fanlaridan o'tkaziladigan Yakuniy davlat attestatsiyasi bo'yicha savollar to'plami

MOLIYA ASOSLARI

1. Moliyaviy tizimning tarkibiy qismlari va ularning o'zaro bog'liqligini tushuntiring. *Tayanch iboralar: moliya tizimi, davlat moliyasi, korxonalar moliyasi, moliyaviy bozorlar, moliyaviy institutlar, moliyaviy siyosat, moliyaviy strategiya*
2. Moliyaviy oqimlar iqtisodiyotda qanday harakatlanadi va ular qanday natijalarga olib keladi? *Tayanch iboralar: pul oqimi, kapital oqimi, investitsiya, kredit, qayta taqsimlash, real sektor, moliyaviy vositachilar*
3. Davlatning moliyaviy siyosati moliyaviy tizim barqarorligiga qanday ta'sir ko'rsatadi? *Tayanch iboralar: fiskal siyosat, byudjet, soliqlar, davlat xarajatlari, moliyaviy barqarorlik, tarbiha solish, makro muvozanat*
4. Moliyaviy tizim resurslarning vaqt va makonda samarali taqsimlanishini qanday ta'minlaydi? *Tayanch iboralar: kapital bozori, jamg'arma, investitsiya, vaqt omili, hududiy taqsimot, moliyaviy vositachilik, samaradorlik*
5. Moliyaviy tizim orqali risklarni boshqarish mexanizmlarini izohlang. *Tayanch iboralar: risklarni boshqarish, sug'urta, diversifikatsiya, hedging, kapital yetarliligi, aktivlar portfeli, moliyaviy xavf*
6. Moliyaviy tizimning axborot va rag'batlantirish funksiyalari nimani anglatadi? *Tayanch iboralar: axborot shaffofligi, reyting, signal, investor qarori, stimullashirish, kapital qiymati, bozor intizomi*
7. Moliya nima va u iqtisodiyotda qanday rol o'ynaydi? *Tayanch iboralar: resurslar, kapital, investitsiyalar, iqtisodiy o'sish, moliyaviy bozorlar*
8. O'zbekistonda moliyaviy tizimning asosiy tarkibiy qismlari qanday? *Tayanch iboralar: banklar, sug'urta, birja, qonunlar, Markaziy bank*
9. Moliyaning asosiy funksiyalari qanday? *Tayanch iboralar: resurslarni to'plash, taqsimlash, nazorat, investitsiyalar, riskni boshqarish*
10. O'zbekistonda moliyaviy resurslarning asosiy manbalari qanday? *Tayanch iboralar: bank kreditlari, davlat byudjeti, xorijiy investitsiyalar, aholi jamg'armalari*
11. Davlat byudjeti nima va u qanday shakllanadi? *Tayanch iboralar: soliqlar, davlat xarajatlari, byudjet taqsimoti, defitsit, profit*
12. Moliyaviy bozorlar nima va ularning turlari qanday? *Tayanch iboralar: kapital bozori, pul bozori, birja, valyuta bozori, qimmatli qog'ozlar*
13. O'zbekistonda qimmatli qog'ozlar bozori qanday rivojlanmoqda? *Tayanch iboralar: aksiyalar, obligatsiyalar, Toshkent birjasi, investitorlar, davlat qimmatli qog'ozlari*

14. Bank tizimi nima va O'zbekistonda qanday tashkil etilgan? *Tayanch iboralar: tijorat banklari, Markaziy bank, kreditlar, depozitlar, bank nazorati*
15. O'zbekistonda moliyaviy innovatsiyalar qanday rivojlanmoqda? *Tayanch iboralar: fintech, mobil to'lovlar, blockchain, kriptovalyuta, elektron bank*
16. Korxonalar moliyasi nima va uning asosiy vazifalari qanday? *Tayanch iboralar: kapital, investitsiyalar, rentabellik, moliyaviy reja, risk*
17. Korxonaning moliyaviy holatini tahlil qilish usullari qanday? *Tayanch iboralar: likvidlik, rentabellik, aktivlar, majburiyatlar, kapital*
18. O'zbekistonda korxonalar moliyaviy resurslarni jalb qilish imkoniyatlari qanday? *Tayanch iboralar: bank kreditlari, davlat grantlari, investitsiyalar, qimmatli qog'ozlar*
19. Korxonaning kapital tuzilishi nima va uni qanday optimallashtirish mumkin? *Tayanch iboralar: qarzi, aksiyalar, dividendlar, foizlar, rentabellik*
20. O'zbekistonda kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish usullari qanday? *Tayanch iboralar: mikro-kreditlar, davlat dasturlari, bank kreditlari, grantlar*
21. Dividend siyosati nima va u korxonaning qiymatiga qanday ta'sir qiladi? *Tayanch iboralar: aksiyadorlar, foyda, reinvestitsiya, dividendlar, kapital*
22. O'zbekistonda korxonalar moliyaviy hisobotlari qanday tuziladi? *Tayanch iboralar: balans, daromadlar, xarajalar, soliq, audit*
23. Davlat moliyasi nima va uning asosiy vazifalari qanday? *Tayanch iboralar: byudjet, soliqlar, davlat xarajatlari, subsidiyalar, davlat qarzlari*
24. O'zbekistonda byudjet jarayoni qanday amalga oshiriladi? *Tayanch iboralar: byudjet tayyorlash, taqsimot, ijro, nazorat, hisobot*
25. Davlat qarzi nima va u qanday boshqariladi? *Tayanch iboralar: ichki qarzi, tashqi qarzi, obligatsiyalar, foizlar, qarzni qaytarish*
26. Davlat moliyaviy nazorati nima va u qanday amalga oshiriladi? *Tayanch iboralar: byudjet, xarajalar, audit, hisobot, qonunlar*
27. O'zbekistonda davlat moliyaviy resurslarni qanday taqsimlanadi? *Tayanch iboralar: byudjet, subsidiyalar, grantlar, infratuzilma, ijtimoiy dasturlar*
28. Davlat moliyasining iqtisodiyotga ta'siri qanday? *Tayanch iboralar: byudjet siyosati, soliqlar, xarajalar, inflyatsiya, iqtisodiy o'sish*
29. O'zbekistonda moliyaviy tizimni isloh qilishning asosiy yo'nalishlari qanday? *Tayanch iboralar: bank islohoti, soliq tizimi, investitsiyalar, qonunlar, innovatsiyalar*
30. Markaziy bankning funksiyalari qanday? *Tayanch iboralar: pul-kredit siyosati, valyuta kursi, bank nazorati, foiz stavkasi, inflyatsiya*
31. O'zbekistonda tijorat banklarining roli qanday? *Tayanch iboralar: kreditlar, depozitlar, to'lov tizimlari, investitsiyalar, mijozlar*

4. Soliқ elementlari mohiyati va tarkibi. *Tayanch iboralar:* soliқ tortiladigan baza, soliқ ob'ekti, soliқ stavkasi, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ imtiyoz-i, hisoblash tartibi, to'lash muddatlari.
5. Soliқqa tortishning asosiy tamoiilari. *Tayanch iboralar:* etarlik, oddiylik va neytrallik, adolatlik, soliқqa tortishning bir marotabaligi, soliқqa tortish mexanizmi, xalqaro standartlarga mosligi.
6. Soliqlarni funktsiya va vazifalari, ular o'rtasidagi o'xshashlik va farqli jihatlar. *Tayanch iboralar:* soliқ funktsiyalari, fiskal, rag'batlantirish, soliқ stavkasi, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ imtiyoz-i, nazorat qilish.
7. Soliqlarni undirish usullari va ularning amaliyotida qo'llanilishi. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, jismoniy shaxs, soliқ tortiladigan baza, soliқ ob'ekti, soliқ stavkasi, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ imtiyoz-i, soliqlarni undirish tartibi.
8. Soliқ siyosatini amalga oshiruvchi organlarning soliқ ishini yuritishdagi vakolatlari. *Tayanch iboralar:* soliқ siyosati, davlat soliқ qo'mitasi, yuridik shaxs, soliқ to'lovchilar, soliқqa tortiladigan baza, soliқ ob'ekti, soliқ stavkasi, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ imtiyoz-i, soliqlarni undirish tartibi.
9. Davlat byudjeti daromadlarini shakllantirishda soliqlarning tutgan o'rni va ahamiyati. *Tayanch iboralar:* davlat byudjeti, byudjet daromadi, soliқ funktsiyalari, yuridik shaxs, soliқ to'lovchilar, soliқqa tortiladigan baza, soliқ ob'ekti, soliқ stavkasi, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ imtiyoz-i, soliqlarni undirish tartibi.
10. Yuridik shaxslar to'laydigan soliqlarga umumiy tavsifnoma. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, soliқ, soliқ siyosati, soliқ stavkasi, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ imtiyoz-i, foyda, daromad.
11. Yuridik shaxslar to'laydigan bevosita soliqlarning o'ziga xos xususiyatlari. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, soliқ tortiladigan baza, soliқ ob'ekti, soliқ stavkasi, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ imtiyoz-i, bevosita soliqlar.
12. Yuridik shaxslardan olinadigan foyda soliғini hisoblash va byudjetga to'lash tartibi. *Tayanch iboralar:* foyda, yuridik shaxs, soliқ to'lovchilar, soliқqa tortiladigan baza, soliқ ob'ekti, soliқ stavkasi, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ imtiyoz-i, soliqlarni undirish tartibi.
13. Yuridik shaxslardan olinadigan foyda soliғi stavkalari va ularni tabaqalanishi. *Tayanch iboralar:* foyda, yuridik shaxs, soliқ to'lovchilar, soliқqa tortiladigan baza, soliқ ob'ekti, soliқ stavkasi, regressiv soliқ stavkasi, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ imtiyoz-i, soliqlarni undirish tartibi.
14. Yuridik shaxslardan olinadigan foyda soliғining iqtisodiy mohiyati va xususiyatlari. *Tayanch iboralar:* foyda, yuridik shaxs, soliқ to'lovchilar, soliқqa tortiladigan baza, soliқ ob'ekti, soliқ stavkasi, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ imtiyoz-i, soliqlarni undirish tartibi.

32. Bank kreditlari nima va ular qanday turlarga bo'linadi? *Tayanch iboralar:* qisqa muddatli, uzoq muddatli, ish kapitali, ipoteka, foiz stavkasi.
33. Banklarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash usullari qanday? *Tayanch iboralar:* kapital, likvidlik, risklarni boshqarish, audit, nazorat.
34. O'zbekistonda elektron bank xizmatlari qanday rivojlanmoqda? *Tayanch iboralar:* mobil bank, to'lov tizimlari, onlayn xizmatlar, xavfsizlik, innovatsiyalar.
35. Banklarning investitsion faoliyati nima? *Tayanch iboralar:* qimmatli qog'o'zlar, porfel, risk, daromad, bozor.
36. O'zbekistonda sug'urta tizimi qanday ishlaydi? *Tayanch iboralar:* sug'urta polislari, risklarni boshqarish, to'lovlar, qonunlar, nihozlar.
37. Banklarning xalqaro moliyaviy tuzimdagi roli qanday? *Tayanch iboralar:* valyuta operatsiyalari, xorijiy investitsiyalar, kreditlar, hamkorlik, qonunlar.
38. O'zbekistonda moliyaviy savodxonlikni oshirish dasturlari qanday? *Tayanch iboralar:* ta'lim, dasturlar, aholi, moliyaviy xizmatlar, banklar.
39. Xalqaro moliyaviy tashkilotlar qanday rol o'ynaydi? *Tayanch iboralar:* Axborot banki, XBT, Xalqaro valyuta jamg'armasi, kreditlar, loyihalar.
40. O'zbekistonda xorijiy valyuta bozori qanday ishlaydi? *Tayanch iboralar:* valyuta kursi, import, eksport, valyuta operatsiyalari, Markaziy bank.
41. Valyuta kursi nima va u qanday belgilanadi? *Tayanch iboralar:* bozor kursi, valyuta rezervlari, inflyatsiya, eksport, import.
42. O'zbekistonda valyuta nazorati qanday amalga oshiriladi? *Tayanch iboralar:* qonunlar, valyuta operatsiyalari, cheklovlar, lisenziyalar, nazorat.
43. Xalqaro moliyaviy risklar nima va ularni qanday boshqarish mumkin? *Tayanch iboralar:* valyuta riski, siyosiy risk, iqtisodiy risk, sug'urta, diversifikatsiya.
44. O'zbekistonda moliyaviy texnologiyalar (FinTech) qanday rivojlanmoqda? *Tayanch iboralar:* mobil to'lovlar, blockchain, kriptovalyuta, startaplar.

SOLIQ VA SOLIQQA TORTISH

1. Soliқ stavkasini mazmuni va turlari. *Tayanch iboralar:* regressiv, progressiv, proporsional soliқ stavkalari, soliқ tortiladigan baza, soliқ ob'ekti, soliқ stavkasi, qat'iy, foizli, soliқqa tortish mexanizmi.
2. Soliқ imtiyoz-i va ularning turlari. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, jismoniy shaxs, soliқ tortiladigan baza, soliқ ob'ekti, soliқ stavkasi, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ imtiyoz-i, soliқdan ozod qilish.
3. O'zbekiston Respublikasining soliқ siyosati va uni asosiy yo'nalishlari. *Tayanch iboralar:* soliқ siyosati, soliқqa tortish mexanizmi, soliқ elementlari, soliқ tortiladigan baza, soliқ ob'ekti, soliқ stavkasi, soliқ imtiyoz-i, soliqlarni undirish tartibi.

15. Jismoniy shaxslar daromadlaridan olinadigan soliqni iqtisodiy mohiyati va soliq-byudjet tizimida tutgan o'rni. *Tayanch iboralar:* soliq jismoniy shaxs, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, daromad, progressiv stavka, soliq to'lovchilar, soliq ob'ekti.
16. Jismoniy shaxslarning daromadlaridan olinadigan soliq va uni hisoblash mexanizmi. *Tayanch iboralar:* soliq jismoniy shaxs, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, daromad, progressiv stavka, soliq to'lovchilar, soliq ob'ekti.
17. Jismoniy shaxslarning daromadidan olinadigan soliq buyicha imtiyozlar. *Tayanch iboralar:* soliq jismoniy shaxs, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, daromad, progressiv stavka, soliq to'lovchilar, soliq
18. Jismoniy shaxslar daromadlaridan olinadigan soliqni hisoblash va undirish tartibi. *Tayanch iboralar:* soliq jismoniy shaxs, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, daromad, progressiv stavka, soliq to'lovchilar, soliq ob'ekti.
19. Jismoniy shaxslar daromadlaridan olinadigan soliq to'lovchilari va soliq ob'ekti. *Tayanch iboralar:* soliq jismoniy shaxs, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, daromad, progressiv stavka, soliq to'lovchilar, soliq ob'ekti.
20. Jismoniy shaxslarning mehnat haqi shaklida oladigan daromadlarini soliqqa tortish tartibi. *Tayanch iboralar:* mehnat xaqi, jismoniy shaxs, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, daromad, progressiv stavka, soliq to'lovchilar, soliq ob'ekti.
21. Jismoniy shaxslarning tabiiylik faoliyatidan oladigan daromadlarini soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari. *Tayanch iboralar:* soliq, yakka tartibdagi tadbirkor, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliqni undirish tartibi, daromad, soliq to'lovchilar, soliq ob'ekti.
22. Jismoniy shaxslar daromadlaridan olinadigan soliq to'lovchilari va soliq ob'ekti. *Tayanch iboralar:* jismoniy shaxs, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, daromad, progressiv stavka, soliq to'lovchilar, soliq ob'ekti.
23. Yuridik va jismoniy shaxslarni soliqqa tortishni o'ziga xos o'xshashlik hamda farqli jihatlar. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, jismoniy shaxs, soliq, soliq stiyosati, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, foyda, daromad.
24. Bilvosita soliqlarning iqtisodiy mohiyati va byudjet tizimida tutgan o'rni. *Tayanch iboralar:* bevosita soliqlar, bilvosita soliqlar, iste'molchi, byudjet, YAIM, soliqqa tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari.

25. Yuridik shaxslar to'laydigan bilvosita soliqlarga tavsifnoma. *Tayanch iboralar:* bilvosita soliqlar, yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari.

26. Aksiz markalarini joriy etish sabablari va ularni qo'llash tartibi. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, aksiz markalari, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, aksiz solig'i.

27. Aksiz solig'ini hisoblash va byudjetga to'lash tartibi. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, aksiz solig'i, aksiz markasi, to'lash muddatlari.

28. Aksiz solig'ini to'lovchilari, soliq ob'ekti va soliq stavkalari. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, aksiz solig'i, aksiz markasi, to'lash muddatlari.

29. Aksiz solig'ining iqtisodiy mohiyati va xususiyatlari. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

30. Aksiz solig'ining to'lovchilari, uni hisoblash va byudjetga to'lash tartibi. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, aksiz markalari, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

31. Qo'shilgan qiymat solig'ini korxonalar moliya-xo'jalik faoliyatiga ta'siri. *Tayanch iboralar:* qo'shilgan qiymat, iste'molchi, yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari.

32. Qo'shilgan qiymat solig'ini iqtisodiy mohiyati va uni joriy etishning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari. *Tayanch iboralar:* qo'shilgan qiymat, iste'molchi, yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari.

33. Qo'shilgan qiymat solig'i to'lovchilari, soliq ob'ekti va soliq stavkalari. *Tayanch iboralar:* qo'shilgan qiymat, iste'molchi, yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari.

34. Qo'shilgan qiymat solig'ini hisoblash, byudjetga to'lash tartibi. *Tayanch iboralar:* qo'shilgan qiymat, iste'molchi, yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari.

35. Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'i stavkalari va uni tabaqalashtirish mezonlari. *Tayanch iboralar:* soliq, yer solig'i, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliqlarni hisoblash tartibi, imtiyozlari.

36. Yuridik shaxslar to'laydigan yer solig'ini hisoblash va byudjetga to'lash tartibi. *Tayanch iboralar:* soliq, yer solig'i, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliqlarni hisoblash tartibi, to'lash muddatlari, imtiyozlari.

48. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq, soliqlarni hisoblash va byudjetga to'lash tartibi. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, jismoniy shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

49. Yer qat'idan foydalanganlik uchun soliqlarning iqtisodiy mohiyati va soliq to'lovchilari. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, bonuslar, soliq to'lovchilar, soliqqa tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

50. Yer qat'idan foydalanganlik uchun soliq ob'ekti va soliq stavkalari. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, bonuslar, soliq to'lovchilar, soliqqa tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

51. Yer qat'idan foydalanganlik uchun soliq bo'yicha imtiyozlar, hisoblash va byudjetga undirish tartibi. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, bonuslar, soliq to'lovchilar, soliqqa tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

52. Ijtimoiy soliq va unga umumiy tavsifnoma. *Tayanch iboralar:* ijtimoiy soliq, ijtimoiy soliq to'lovchilari, soliq solish obyekti, soliq bazasi, soliq stavkalari.

53. Ijtimoiy soliqlarni hisoblash va byudjetga undirish tartibi. *Tayanch iboralar:* soliq to'lovchilar, soliqqa tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

54. Yig'imlarning turlari va uni to'lovchilari. *Tayanch iboralar:* yig'imlar, yig'imlar turlari, chek davlat avtotransporti, yuk avtomobili, alkogol mahsulotlar.

55. Yig'imlarni hisoblash va to'lash tartibi. *Tayanch iboralar:* yig'imlar, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

56. Aylanmadan olinadigan soliqqa umumiy tavsif. *Tayanch iboralar:* maxsus soliq, yuridik shaxs, yetkka tadbirkor, soliq to'lovchilar, soliqqa tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

57. Yakka tartibdagi tadbirkorlarning aylanmadan olinadigan soliq bazasini aniqlash. *Tayanch iboralar:* soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari.

RAQAMLI IQTISODIYOT

1. Raqamli iqtisodiyotning mohiyati va uning an'anaviy iqtisodiyotdan farqli jihatlarni tushuntirish. *Tayanch iboralar:* raqamli iqtisodiyot, axborot

37. Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'i stavkalari va uni tabaqlashtirish mezonlari. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, yer solig'i.

38. Yuridik shaxslardan undiriladigan yer solig'i bo'yicha imtiyozlar. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, yer solig'i.

39. Yuridik shaxslardan undiriladigan yer solig'i va soliq ob'ekti. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, yer solig'i.

40. Yer solig'ining iqtisodiy mohiyati va uni joriy etish sabablari. *Tayanch iboralar:* yer solig'i, yer unumdorligi, yuridik shaxs, soliq to'lovchilar, soliqqa tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

41. Yuridik shaxslardan undiriladigan yer solig'i va soliq ob'ekti. *Tayanch iboralar:* yer solig'i, yer unumdorligi, yer maydoni, yuridik shaxs, soliq to'lovchilar, soliqqa tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

42. Jismoniy shaxslar mol-mulkidan soliqlarni hisoblash va undirish tartibi. *Tayanch iboralar:* jismoniy shaxs, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, daromad, regressiv stavka, mol-mulk, soliq to'lovchilar, soliq ob'ekti.

43. Jismoniy shaxslarning mol-mulk solig'i va uni hisoblash mexanizmi. *Tayanch iboralar:* mol-mulk, jismoniy shaxs, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliq to'lovchilar, soliq ob'ekti.

44. Jismoniy shaxslar mol-mulkidan olinadigan soliqlarning to'lovchilari va soliq ob'ekti. *Tayanch iboralar:* soliq, jismoniy shaxs, soliq stavkasi, soliqqa tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, daromad, progressiv stavka, soliq to'lovchilar, soliq ob'ekti.

45. Yuridik shaxslar mol-mulkidan olinadigan soliqlarni mohiyati va soliq to'lovchilari. *Tayanch iboralar:* mol-mulk, o'rtacha yillik qiymat, yuridik shaxs, soliq to'lovchilar, soliqqa tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

46. Yuridik shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'i bo'yicha imtiyozlar va ularning guruhlantirishi. *Tayanch iboralar:* mol-mulk, o'rtacha yillik qiymat, yuridik shaxs, soliq to'lovchilar, soliqqa tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, soliqlarni undirish tartibi.

47. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliqlarni to'lovchilar, soliq ob'ekti va stavkalari. *Tayanch iboralar:* yuridik shaxs, soliq tortiladigan baza, soliq ob'ekti, soliq stavkasi, soliqlarni tortish mexanizmi, soliq imtiyozlari, resurs.

tehnologiyalari, ma'lumotlar iqtisodiyoti, platforma modeli, innovatsiya, samaradorlik, global integratsiya

2. Raqamli iqtisodiyotning iqtisodiyotni jadal rivojlantirishdagi rolini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: iqtisodiy o'sish, mehnat unumdorligi, raqamli transformatsiya, investitsiya, raqamli infratuzilma, davlat siyosati, raqobatbardoshlik*

3. O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlarni baholang. *Tayanch iboralar: "Raqamli O'zbekiston", elektron hukumat, IT-park, startaplar, normativ-huquqiy baza, kashlar tayyorlash, innovatsion ekotizim*

4. To'rtinchi sanoat inqilobi va Sanoat 4.0 konsepsiyasining iqtisodiyotga ta'sirini tushuntiring. *Tayanch iboralar: Sanoat 4.0, aqlli fabrika, avtomatlashirish, robototexnika, IoT, kibernetika tizimlar, ishlab chiqarish samaradorligi*

5. "Aqlli uy", "Aqlli fabrika" va "Aqlli davlat" tushunchalarini taqqoslang. *Tayanch iboralar: aqlli texnologiyalar, sun'iy intellekt, sensorlar, ma'lumotlar almashinuv, boshqaruv tizimi, raqamli xizmatlar, samarali resurs taqsimoti*

6. Raqamli transformatsiya jarayonida yuzaga keladigan alternativ va qaytarilmaydigan xarajatlarni izohlang. *Tayanch iboralar: alternativ xarajat, sunk cost, investitsiya, transformatsiya koeffitsiyenti, innovatsion loyiha, ishlab chiqarish imkoniyatlari, strategik tanlov*

7. Raqamli transformatsiya strategiyasining asosiy yo'nalishlarini aniqlang va izohlang. *Tayanch iboralar: strategik reja, raqamlashtirish, biznes jarayonlari, IT infratuzilma, samaradorlik, raqamli xizmatlar, boshqaruv modernizatsiyasi*

8. Bank va moliya sohasida raqamli transformatsiyaning afzalliklari va xavflarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: digital banking, futech, mobil to'lovlar, xavfsizlik, mijoz tajribasi, operatsion xarajatlilar, risk boshqaruv*

9. Davlat boshqaruvida raqamlashtirish iqtisodiy rivojlanishga qanday ta'sir ko'rsatadi? *Tayanch iboralar: elektron hukumat, shaffoflik, korrupsiyani kamaytirish, davlat xizmatlari, ma'lumotlar bazasi, byurokratiya qisqarishi, samarali boshqaruv*

10. IT sektorining raqamli iqtisodiyotdagi strategik rolini tushuntiring. *Tayanch iboralar: dasturiy ta'minot, bulutli hisoblash, sun'iy intellekt, big data, global kompaniyalar, innovatsiya, texnologik yetakchilik*

11. Yetakchi IT kompaniyalarning (IBM, Microsoft, Oracle va boshqalar) iqtisodiyotga ta'sirini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: texnologik platforma, korporativ yechimlar, raqamli transformatsiya, axborot xavfsizligi, ma'lumotlarni qayta ishlash, global bozor, investitsiya*

12. Mahalliy IT sektorini rivojlantirish uchun qanday shart-sharoitlar zarur? *Tayanch iboralar: IT-park, startap ekotizimi, inson kapitali, raqamli infratuzilma, soliq imtiyozlari, innovatsion siyosat, eksport salohiyati*

13. Raqamli texnologiyalarning iqtisodiy o'sish va biznes samaradorligiga ta'sirini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: big data, raqamli analitika, internet buyumlar (IoT), raqamli platforma, avtomatlashirish, innovatsiya, mahsuldorlik*

14. Big Data texnologiyasining boshqaruv qarorlaridagi rolini tushuntiring. *Tayanch iboralar: katta hajmdagi ma'lumotlar, ma'lumotlar bazasi, algoritim, prognozlash, sun'iy intellekt, tahliliy vositalar, raqamli transformatsiya*

15. Raqamli marketing va elektron platformalarning zamonaviy bozordagi ahamiyatini izohlang. *Tayanch iboralar: digital marketing, ijtimoiy tarmoqlar, onlayn savdo, maqsadli reklama, mijoz xulq-atvori, platforma iqtisodiyoti, konversiya darajasi*

16. Raqamli biznes modeli an'anaviy biznes modelidan qanday farq qiladi? *Tayanch iboralar: B2B, B2C, platforma modeli, elektron tijorat, raqamli xizmatlar, tranzaksiya xarajatlari, innovatsion strategiya*

17. Raqamli korxonani shakllantirish jarayonining asosiy bosqichlarini tushuntiring. *Tayanch iboralar: startap, IT infratuzilma, biznes-reja, investitsiya, monetizatsiya, raqamli ekotizim, mijoz tajribasi*

18. Raqamli texnologiyalar iste'molchi tanloviga qanday ta'sir ko'rsatadi? *Tayanch iboralar: onlayn reyting, sharhlar, ma'lumot shaffofligi, narx taqqoslash, algoritmik tavsiyalar, talab shakllanishi, raqamli marketing*

19. Raqamli mamlakatni qurishda tizimli yondashuvning ahamiyatini tushuntiring. *Tayanch iboralar: raqamli strategiya, davlat siyosati, infratuzilma, normativ-huquqiy baza, kadrlar salohiyati, integratsiya, raqamli transformatsiya*

20. Raqamli iqtisodiyot ekotizimini shakllantirish omillarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: IT sanoati, startaplar, investitsiya muhiti, innovatsion markazlar, inson kapitali, texnologik rivojlanish, raqamli xizmatlar*

21. O'zbekistonda iqtisodiyotni raqamlashtirish ko'rsatkichlarini baholang. *Tayanch iboralar: internet qamrovi, elektron savdoxonlik, innovatsiya darajasi xizmatlar, elektron to'lovlar, raqamli savdoxonlik, innovatsiya darajasi*

22. Raqamli infratuzilmaning iqtisodiy rivojlanishdagi rolini tushuntiring. *Tayanch iboralar: keng polosali internet, ma'lumot markazlari, bulutli xizmatlar, mobil aloqa, 5G, raqamli platformalar, investitsiya*

23. Elektron xizmatlar va yangi raqamli bozorlarning shakllanish mexanizmini izohlang. *Tayanch iboralar: onlayn servislar, mustaqil platformalar, striming, obuna modeli, elektron to'lov, foydalanuvchi bazasi, raqamli monetizatsiya*

24. Raqamli infratuzilmani optimallashtirish davlat siyosatining qaysi yo'nalishlariga bog'liq? *Tayanch iboralar: davlat investitsiyasi, xususiy sektor, davlat-xususiy sheriklik, normativ baza, kibernetika, innovatsion siyosat, barqaror rivojlanish*

25. Blokcheyn texnologiyasining ishlash mexanizmini va uning iqtisodiyotdagi ahamiyatini tushuntiring. *Tayanch iboralar: blokcheyn, taqsimlangan reyestr, tranzaksiya, konsensus mexanizmi, decentralizatsiya, shaffoflik, kriptografiya*
26. Biznes jarayonlarida blokcheyn texnologiyasidan foydalanish imkoniyatlarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: smart-kontrakt, logistika, moliyaviy operatsiyalar, tranzaksiya xarajatlari, ishonch mexanizmi, raqamli aktivlar, platforma*
27. Blokcheyn tizimlarida tarmoq xavfsizligini ta'minlash muammolarini izohlang. *Tayanch iboralar: 51% hujum, kriptografik himoya, kalitlar boshqaruvi, tarmoq xavfsizligi, autentifikatsiya, kibexayf, protokol*
28. Kriptovalyutalarning paydo bo'lish sabablari va ularning iqtisodiy mohiyatini tushuntiring. *Tayanch iboralar: bitcoın, mayning, decentralizatsiya, blokcheyn, raqamli aktiv, inflyatsiya, moliyaviy mustaqillik*
29. Kriptovalyutalarning afzalliklari va kamchiliklarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: tranzaksiya tezligi, anonimlik, valatlik, tarixga solish, spekulyatsiya, risk, global to'lov*
30. Maynlar faoliyatining raqamli iqtisodiyotdagi rolini izohlang. *Tayanch iboralar: hisoblash quvvati, blok yaratish, mukofot mexanizmi, energiya surfi, tarmoq barqarorligi, kriptografiya, iqtisodiy rag'bat*
31. Bulutli hisoblashning asosiy modellari va ularning farqlarini tushuntiring. *Tayanch iboralar: IaaS, PaaS, SaaS, server, ma'lumot markazi, virtualizatsiya, masofaviy xizmat*
32. Bulutli texnologiyalarning biznes samaradorligiga ta'sirini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: xarajatlarni kamaytirish, mexlashuvchanlik, ma'lumot xavfsizligi, tezkorlik, IT infratuzilma, raqamli transformatsiya, investitsiya*
33. Global bulutli xizmatlar bozorining rivojlanish tendensiyalarini izohlang. *Tayanch iboralar: Amazon Web Services, Microsoft Azure, Google Cloud, raqobat, ma'lumotlarni saqlash, kibexavfsizlik, raqamli ekotizim*
34. FinTech tushunchasini va uning moliyaviy xizmatlar tizimidagi o'rnini tushuntiring. *Tayanch iboralar: finteck, digital banking, mobil to'lovlar, blokcheyn, startap, innovatsiya, moliyaviy xizmatlar*
35. Elektron tijoratda moliyaviy xizmatlarning raqamli transformatsiyasini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: elektron to'lov, QR-kod, onlayn kredit, raqamli hamyon, xavfsizlik, mijo: tajribasi, finteck kompaniyalar*
36. FinTech kompaniyalari bank sektoriga qanday ta'sir ko'rsatmoqda? *Tayanch iboralar: raqobat, komissiya daromadi, operatsion xarajat, innovatsion mahsulot, tezkor xizmat, mijoz bazasi, moliyaviy inklyuziya*
37. Elektron hukumatning asosiy modellari va ularning farqlarini tushuntiring. *Tayanch iboralar: G2G, G2B, G2C, davlat xizmatlari, raqamli platforma, ma'lumotlar bazasi, shaffoflik*
38. Davlat boshqaruvida raqamlashtirishning iqtisodiy afzalliklarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: byurokratiya qisqarishi, korrupsiyani kamaytirish, samaradorlik, tezkor xizmat, ochiqlik, elektron hujjat aylanishi, davlat siyosati*
39. Elektron hukumatni joriy etishda yuzaga keladigan muammolarni izohlang. *Tayanch iboralar: kibexavfsizlik, infratuzilma yetishmovchiligi, raqamli savodxonlik, normativ baza, texnik nosozlik, moliyalashtirish, integratsiya*
40. Elektron tijoratning iqtisodiyotdagi rolini tushuntiring. *Tayanch iboralar: onlayn savdo, elektron to'lov, logistika, platforma, global bozor, mijozlar bazasi, raqamli marketing*
41. Elektron tijorat xavfsizligini ta'minlash vositalarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: kriptografiya, elektron imzo, autentifikatsiya, ma'lumot himoyasi, SSL sertifikat, tranzaksiya xavfsizligi, kibexayf*
42. 3D-printerlar va innovatsion texnologiyalar elektron biznesga qanday ta'sir ko'rsatmoqda? *Tayanch iboralar: ishlab chiqarish personalizatsiyasi, tezkor prototiplash, innovatsiya, xarajatlarni kamaytirish, texnologik rivojlanish, startap, raqamli ishlab chiqarish*
43. Sun'iy intellektning iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: AI, neyroxnologiya, avtomatlashtirish, ma'lumotlarni qayta ishlash, samaradorlik, innovatsiya, mehnat bozori*
44. Sun'iy intellekt texnologiyalarining biznes jarayonlaridagi qo'llanilishini tushuntiring. *Tayanch iboralar: mashinaviy o'qitish, algoritim, prognozlash, chatbot, analitika, raqamli platforma, optimallashtirish*
45. Sun'iy intellektni rivojlantirish strategiyasining asosiy yo'nalishlarini izohlang. *Tayanch iboralar: davlat dasturi, ilmiy tadqiqot, IT infratuzilma, inson kapitali, investitsiya, normativ baza, innovatsion siyosat*
46. Kiberjinoyat va kiberterrorizmning iqtisodiyotga ta'sirini tushuntiring. *Tayanch iboralar: kibershujum, ma'lumot o'g'irlanishi, zarur, moliyaviy yo'qotish, axborot xavfsizligi, global tahdid, risk*
47. Axborot xavfsizligini ta'minlashning asosiy mexanizmlarini izohlang. *Tayanch iboralar: kriptografiya, autentifikatsiya, firewall, monitoring, normativ-huquqiy baza, standartlar, izim himoyasi*
48. Bulutli hisoblash va raqamli platformalarda xavfsizlikni ta'minlash muammolarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: ma'lumotlarni himoya qilish, server xavfsizligi, kirishni nazorat qilish, kibexavfsizlik siyosati, xavf tahlili, audit, himoya protokollari*

STRATEGIK BOSHQARUV

1. Strategik menejmentning predmeti va uning operatsion boshqaruvdan farqini tushuntiring. *Tayanch iboralar: strategik boshqaruv, uzoq muddatli maqsad, raqobat ustunligi, tashqi muhit, ichki resurslar, strategik qaror, boshqaruv jarayoni*
2. Strategik menejmentning asosiy vazifalari va boshqaruv jarayonidagi o'zini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: strategik rejalashtirish, missiya, vizion, strategik tahlil, muvofiqlashtirish, monitoring, nazorat*
3. Nima sababdan ayrim firmalar strategik rejalashtirmaydi va bu qanday oqibatlariga olib keladi? *Tayanch iboralar: qisqa muddatli fikrlash, resurs yetishmovchiligi, noaniqlik, boshqaruv tajribasi, strategik xato, raqobat bosimi, tashkiliy madaniyat*
4. Strategik boshqaruvning besh asosiy vazifasini izohlang. *Tayanch iboralar: maqsad qo'yish, tashqi tahlil, ichki tahlil, strategiya ishlab chiqish, amalg oshirish, nazorat, baholash*
5. Strategiya ishlab chiqishning turli yondashuvlarini taqqoslang. *Tayanch iboralar: rejalashtirilgan strategiya, moslashuvchan strategiya, inkremental yondashuv, liderlik, innovatsiya, qaror qabul qilish, risk*
6. Iste'molchiga yo'naltirilgan marketing strategiyasining strategik ahamiyatini tushuntiring. *Tayanch iboralar: bozor segmentatsiyasi, qiymat taklifi, mijoz ehtiyoji, raqobat ustunligi, branding, marketing aralashmasi, sodiqlik*
7. Strategik pozitsiyani tanlash orqali boshqarish mexanizmini tushuntiring. *Tayanch iboralar: bozor pozitsiyasi, differentsiallashtirish, xarajat yetakchiligi, raqobat muhiti, resurslar, ustunlik, strategik tanlov*
8. Kuchli va kuchsiz signallarni boshqarish nima va uning ahamiyati nimada? *Tayanch iboralar: signal tahlili, bozor o'zgarishi, innovatsiya, xavf omili, prognozlash, noaniqlik, tezkor javob*
9. Kutilmagan strategik sharoitlarda boshqaruv qarorlarini qabul qilish xususiyatlarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: inqiroz boshqarivi, tezkor qaror, risk boshqarivi, moslashuvchanlik, strategik rezerv, yetakchilik, muvofiqlashtirish*
10. Maykl Porterning "beshta kuch" modelini tushuntiring va uning strategik ahamiyatini izohlang. *Tayanch iboralar: yangi raqiblar tahdidi, o'rinbosar mahsulot, yetkazib beruvchilar kuchi, xaridorlar kuchi, ichki raqobat, foyda darajasi, bozor to'siqlari*
11. Tarmoqning iqtisodiy tavsiflari strategik qarorlarga qanday ta'sir ko'rsatadi? *Tayanch iboralar: o'sish sur'ati, kirish to'siqlari, kapital talabi, talab hajmi, rentabellik, raqobat intensivligi, texnologik daraja*

12. Kuchli raqobat sharoitida brend yaratish va reklama strategiyasining o'rni qanday? *Tayanch iboralar: branding, imij, differentsiallashtirish, rektama kompaniyasi, mijoz sodiqligi, global bozor, marketing strategiyasi*
13. Ichki muhitni funksional yo'nalishlar bo'yicha tahlil qilishning ahamiyatini tushuntiring. *Tayanch iboralar: moliyaviy resurslar, ishlab chiqarish salohiyati, marketing kadrlar, boshqaruv itimoi, ichki audit, samaradorlik*
14. Strategik salohiyat va asosiy vakolatlar (core competencies) tushunchasini izohlang. *Tayanch iboralar: noyob resurslar, raqobat ustunligi, bilim kapitali, innovatsiya, qiymat yaratish, barqaror ustunlik, strategik imkoniyat*
15. Qiymat zanjiri va strategik xarajalar tahtilining mazmunini tushuntiring. *Tayanch iboralar: qiymat zanjiri, asosiy faoliyat, yordamchi faoliyat, xarajat ustunligi, differentsiallashtirish, foyda marjasi, ichki samaradorlik*
16. PEST tahlilning mazmuni va strategik ahamiyatini tushuntiring. *Tayanch iboralar: siyosiy omillar, iqtisodiy omillar, ijtimoiy omillar, texnologik omillar, makro muhit, prognoz, tashqi xavf*
17. Mikro muhitni tahlil qilish usullarini izohlang. *Tayanch iboralar: raqobatchilar, yetkazib beruvchilar, xaridorlar, o'rinbosar mahsulot, bozor segmenti, Porter modeli, raqobat pozitsiyasi*
18. Tashqi muhit o'zgarishlari tashkilot strategiyasiga qanday ta'sir ko'rsatadi? *Tayanch iboralar: noaniqlik, moslashuv, risk, strategik javob, imkoniyat, tahdid, barqarorlik*
19. SWOT tahlilning mazmuni va amaliy ahamiyatini tushuntiring. *Tayanch iboralar: kuchli tomonlar, zaif tomonlar, imkoniyatlar, tahdidlar, ichki muhit, tashqi muhit, strategik matritsa*
20. Kompaniyaning strategik mavqeiini baholashda ichki va tashqi omillarni uyg'unlashtirish qanday amalga oshiriladi? *Tayanch iboralar: integratsiya, raqobat ustunligi, resurslar, bozor sharoiti, risk baholash, tahlil, strategik tanlov*
21. Xarajalar raqobatbardoshligini baholashning asosiy usullarini izohlang. *Tayanch iboralar: tannarx, xarajat ustunligi, qiymat zanjiri, samaradorlik, benchmarking, differentsiallashtirish, rentabellik*
22. Boston konsalting guruhi (BCG) matritsasining mohiyatini tushuntiring. *Tayanch iboralar: yulduzlar, sog'in sigirlar, xavf belgisi, ular, bozor ulushi, o'sish sur'ati, portfel*
23. GE/McKinsey matritsasining strategik ahamiyatini izohlang. *Tayanch iboralar: jozibadorlik, raqobat pozitsiyasi, investitsiya ustuvorligi, strategik zona, diversifikatsiya, portfel tahlili, qaror*

36. Noaniqlik sharoitida strategik qarorlar qabul qilish xususiyatlarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: ssenariy tahlili, ehtimollik, intuitiv qaror, ma'lumot yetishmovchiligi, strategik variant, risk, moslashuvchanlik*
37. Diversifikatsiyalashning asosiy turlarini tushuntiring. *Tayanch iboralar: tundosh diversifikatsiya, noturdosh diversifikatsiya, o'sish strategiyasi, portfel, risk kamaytirish, sinergiya, resurs taqsimoti*
38. Yangi tarmoqqa kirish strategiyasining afzallik va kamchiliklarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: kirish to'siqlari, investitsiya, risk, tajriba, raqobat, strategik moslik, o'sish*
39. Qisqartirish va tugatish strategiyalarining zaruriy shartlarini izohlang. *Tayanch iboralar: restrukturalizatsiya, aktiv sotish, rentabellik pasayishi, strategik chiqish, inqiroz boshqaruvi, samaradorlik, optimallashtirish*
40. Diversifikatsiyalangan portfelni ma'rifati tahlil qilishning ahamiyatini tushuntiring. *Tayanch iboralar: portfel balansi, investitsiya ustuvorligi, strategik zona, rentabellik, o'sish, resurs taqsimoti, qaror*
41. Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarini izohlang. *Tayanch iboralar: missiya, maqsad, tahlil, tanlov, amaldagi oshirish, nazorat, baholash*
42. Bozorga kirish va chiqish strategiyalarining farqlarini tushuntiring. *Tayanch iboralar: investitsiya, risk, chiqish to'siqlari, strategik moslik, o'sish, likvidatsiya, diversifikatsiya*
43. Strategik muqobilarni ishlab chiqish va baholash jarayonini tushuntiring. *Tayanch iboralar: variantlar, mazon, risk baholash, samaradorlik, strategik tanlov, rejalashtirish, optimallashtirish*
44. Formalashgan yondashuvlar va intuitiv qarorlar o'rtasidagi farqni izohlang. *Tayanch iboralar: analitik model, tajriba, ma'lumot, ehtimollik, boshqaruv uslubi, qaror qabul qilish, noaniqlik*
45. Strategik rejaning tuzilishini tushuntiring. *Tayanch iboralar: missiya, maqsad, strategiya, resurslar, muddat, nazorat, monitoring*
46. Strategik va operatsion nazorat o'rtasidagi farqni tushuntiring. *Tayanch iboralar: uzoq muddat, qisqa muddat, monitoring, KPI, baholash, strategik ko'rsatkich, takтик qaror*
47. Korxonada nazorat tizimini tashkil etish bosqichlarini izohlang. *Tayanch iboralar: reja, standart, taqqoslash, tahlil, tuzatish, hisobot, samaradorlik*
48. Strategik nazoratning raqobatbardoshlikka ta'sirini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: barqarorlik, tez-kor javob, risk kamaytirish, samaradorlik, strategik moslashuv, nazorat mexanizmi, natija*

24. Ansoffning "tovar-bozor" matritsasini tushuntiring. *Tayanch iboralar: bozorga kirish, bozorni kengaytirish, mahsulotni rivojlantirish, diversifikatsiya, risk darajasi, strategik o'sish, segment*
25. Raqobat ustunligi tushunchasini va uning manbalarini izohlang. *Tayanch iboralar: xarajat yetakchiligi, differentsiallash, innovatsiya, noyob resurs, qiymat yaratish, brend, barqarorlik*
26. Vertikal integratsiya strategiyasining afzallik va kamchiliklarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: yetkazib beruvchilar, taqsimot kamali, nazorat, xarajalar, risk, bozor kuchi, samaradorlik*
27. Hujumkor va mudofaa strategiyalarining farqini tushuntiring. *Tayanch iboralar: bozor ulushi, agressiv strategiya, himoya mexanizmi, innovatsiya, raqobat bosimi, strategik tashabbus, pozitsiya*
28. Yangi tarmoqlarda raqobat strategiyasining xususiyatlarini tushuntiring. *Tayanch iboralar: kirish to'siqlari, innovatsiya, brend yaratish, bozor segmenti, risk, investitsiya, tez o'sish*
29. Yetuk va tushkunlik bosqichidagi tarmoqlarda strategiya qanday farqlanadi? *Tayanch iboralar: o'sish sur'ati, talab kamayishi, xarajat optimallashtirish, differentsiallash, chiqish strategiyasi, konsolidatsiya, rentabellik*
30. Xalqaro bozorda raqobat strategiyasini ishlab chiqish omillarini izohlang. *Tayanch iboralar: global integratsiya, lokal moslashuv, valyuta risklari, eksport, transmilliy kompaniya, standartlashtirish, bozor kirish*
31. Foydani maksimal oshirish modellarining mazmunini tushuntiring. *Tayanch iboralar: rentabellik, qo'shilgan qiymat, savdo hajmi, xarajalar, optimallashtirish, boshqaruv modeli, samaradorlik*
32. Balanslangan ballar kartasining (BSC) strategik ahamiyatini izohlang. *Tayanch iboralar: moliyaviy ko'rsatkichlar, mijozlar, ichki jarayonlar, o'rganish va rivojlantirish, KPI, monitoring, strategik nazorat*
33. Qo'shilgan qiymatni oshirish modeli nimani anglatadi? *Tayanch iboralar: EVA, kapital qiymati, investitsiya samaradorligi, foyda, aktivlar, boshqaruv qarori, aktsiyador qiymati*
34. Strategik xatarlarning asosiy turlarini tushuntiring. *Tayanch iboralar: bozor xatari, moliyaviy risk, operatsion risk, reputatsion risk, noaniqlik, prognoz, strategik baholash*
35. Xatarlarni strategik boshqarish usullarini izohlang. *Tayanch iboralar: diversifikatsiya, sug'urta, risk monitoringi, zarira, ehtiyot strategiya, baholash, moslashuv*

Moliya asoslari, soliq va soliqlarga tortish, raqamli iqtisodiyot, strategik boshqaruv fanlaridan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi uchun Foydalanishga tavsiya etiladigan adabiyotlar va manbalar

Asosiy adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi (yangi tahriri) 30.12.2019-yil
2. Vaxobov A.V., Jo'rayev A.S. Soliqlar va soliqlarga tortish. Darslik Toshkent.: "Iqtisod-Moliya" 2019, 408 bet
3. Zaynalov J.R., Aliyeva S.S. va boshq. Soliqlar va soliqlarga tortish. Darslik Toshkent.: "Iqtisod-Moliya" 2021, 364 bet
4. Ergashev E.I., Bakiyeva I., Fayziyev Sh. Shermuxamedov B. Mikroiqisodiyot. Makroiqtisodiyot. Darslik. Toshkent.: "Iqtisod-Moliya" 2019, 680 bet
5. Vaxobov A.V., Malikov T.S. Moliya. Darslik. Toshkent.: "Noshir", 2012 – 712 b.
6. Karimov N.G., Axmedov A.S. Moliya asoslari: moliya va investitsiyalar. O'quv qo'llanma. Toshkent.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi" – 2021, 290 bet.
7. Porsaev G.M., Safarov B.Sh., Usmanova D.Q. Raqamli iqtisodiyot asoslari. (Darslik) – T.: «Fan va texnologiyalar nashriyot-matbaa uyi», 2020, 372 b.
8. Maxmudova G.N. Raqamli iqtisodiyot. Darslik. – T.: "Universitet", 2022, 380 bet.
9. Abdullayev O.M., Fattaxov A.A., K.Axmedov. Raqamli iqtisodiyot. T.: "LESSON PRESS, nashriyoti 2020-yil - 686 bet.
10. Raxmatullayeva N.O. Strategik menejment. Oquv qo'llanma – T.: "Fan va texnologiya", 2019.
11. Yo'ldoshev N.Q. "Strategik menejment". Oquv qo'llanma. T.: TDIU 2012.
12. Ikramov M.A., Qo'chqorov A.X. Strategik menejment. Oquv qo'llanma – T.: "Fan va texnologiya", 2005.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi-T.:O'zbekiston, 2021,-46 b.
2. Mirziyoyev Sh.M., Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Uchinchi nashri, Toshkent: O'zbekiston, 2022 – 416 b.
3. Mirziyoyev Sh.M., Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. Matn. Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2024, – 512 b.

49. Strategiyani amalga oshirish jarayonining asosiy bosqichlarini tushuntirish. *Tayanch iboralar: tashkiliy tuzilma, resurs taqsimoti, yetakchilik, motivatsiya, monitoring, nazorat, baholash*

50. Strategik o'zgarishlarni boshqarishning muhim omillarini izohlang. *Tayanch iboralar: o'zgarish qarshiligi, tashkiliy madaniyat, kommunikatsiya, liderlik, moslashuv, strategik maqsad, transformatsiya*

51. Strategiyani amalga oshirish samaradorligini baholash mezonlarini tahlil qiling. *Tayanch iboralar: KPI, rentchellik, bozor ulushi, innovatsiya, samaradorlik, natija ko'rsatkichlari, strategik monitoring*

4. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruza. 2016 yil 7 dekabr. Sh. M. Mirziyoyev. –Toshkent: "O'zbekiston", 2017 y. -48 b.
5. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. Mazkur kitobdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyevning 2016 yil 1 noyabrga qadar Qoraqalpog'iston Respublikasi viloyatlar va Toshkent shahri saylovchilari vakillari bilan o'tkazilgan saylovoldi uchrashuvlarida so'zlangan nutqlari o'rin olgan. Sh.M. Mirziyoyev. Toshkent: "O'zbekiston", 2017.-488 b.
6. Xusainov R.R., Isxaqov A.Q. va boshq. Moliya va soliqlar. (II qism, soliqlar) O'quv qo'llanma – Toshkent.: Voris-nashriyot. 2014. – 336 b.

Axborot manbalari:

1. www.gov.uz
2. www.lex.uz
3. www.edu.uz
4. www.economist.com